

УДК 658.15:339.9

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.206.31-36>

Галазюк Н.М.

кандидат економічних наук

Луцький національний технічний університет

Galaziuk Natalia

PhD in Economic Sc.

Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0000-0001-7918-4268>

УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню управління капіталом підприємства як ключового детермінанта інвестиційної привабливості в умовах міжнародної економічної турбулентності. Розглянуто вплив глобальних політичних, технологічних та економічних змін на фінансову стабільність та конкурентоспроможність підприємств. Висвітлено роль ефективного управління капіталом у забезпеченні оптимальної структури активів, підвищенні прибутковості та мінімізації ризиків, що сприяє залученню іноземних інвестицій. Стаття підкреслює, що інвестиційна привабливість формується в результаті інтегрованої взаємодії внутрішніх і зовнішніх детермінантів та виступає критерієм оцінки потенціалу підприємства для залучення капіталу в умовах воєнних дій і макроекономічної нестабільності. Наведено практичні аспекти застосування механізмів управління капіталом для зміцнення фінансової стійкості, підвищення міжнародної конкурентоспроможності.

Ключові слова: управління капіталом; інвестиційна привабливість; фінансова стійкість; структура капіталу; прибутковість; інвестиційна діяльність; міжнародні економічні відносини.

MANAGEMENT OF ENTERPRISE CAPITAL AS A DETERMINANT OF ITS INVESTMENT ATTRACTIVENESS IN THE CONDITIONS OF INTERNATIONAL ECONOMIC TURBULENCE

The article examines the management of an enterprise's capital as a key factor in increasing its investment attractiveness in conditions of international turbulence. The relevance of the topic is due to the increase in global uncertainty, political transformations, military actions and macroeconomic instability, which creates a need to strengthen the financial stability of enterprises. The purpose of the study is to theoretically generalize and determine the role of enterprise capital management as a factor in increasing its investment attractiveness in conditions of international economic turbulence. The research methodology is based on systemic, comparative and economic and statistical analysis, methods of generalization between the structure of capital, the efficiency of its use and the investment attractiveness of enterprises. The results of the study show that effective capital management provides an optimal ratio of own and borrowed resources, increases profitability and reduces the risks of financial instability, which forms a positive image for potential investors. In the process of research, it was determined that the level of investment attractiveness of an enterprise directly depends on the interaction of such factors as financial stability, profitability, efficiency of asset use, production potential, quality of management, moral and psychological climate and interaction with authorities. It is shown that investments contribute to the modernization of production, the introduction of innovative technologies, increasing labor productivity and optimizing costs. Analysis of data from international investment ratings and indices made it possible to identify trends in changes in the trust of foreign investors in Ukrainian enterprises in the period 2019–2024, which confirms the impact of macroeconomic and geopolitical turbulence on the investment climate. The practical value of the article lies in the formulation of recommendations for the application of capital management mechanisms to increase the investment attractiveness of enterprises, strengthen their financial stability, modernize production and form a positive image in the international market.

Keywords: capital management; investment attractiveness; financial stability; capital structure; profitability; investment activity; international economic relations.

JEL classification: E22, F21, O31, O32, O57.

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Галазюк Н.М., 2025

Постановка проблеми. В умовах посилення глобальної економічної турбулентності, спричиненої політичними трансформаціями, технологічними зрушеннями, соціально-економічними змінами та геополітичною нестабільністю, проблема забезпечення сталого розвитку національної економіки набуває особливої ваги. Для України, яка функціонує в умовах воєнних дій, макроекономічної нестабільності та структурних дисбалансів, актуальним постає завдання підвищення ефективності управління капіталом підприємств і формування їх інвестиційної привабливості як ключового чинника економічного зростання.

Інвестиції виступають не лише джерелом залучення фінансових ресурсів, а й важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності, технологічного оновлення виробництва та зміцнення позицій підприємств у національному й міжнародному бізнес-середовищі. Водночас сучасні виклики, пов'язані з воєнним станом, волатильністю фінансових ринків, недосконалістю інституційного забезпечення та низьким рівнем довіри інвесторів, обумовлюють необхідність формування ефективних механізмів управління інвестиційною привабливістю підприємств.

У цьому контексті особливої наукової значущості набуває дослідження взаємозв'язку між внутрішніми факторами розвитку підприємства — зокрема структурою, обсягом і ефективністю використання капіталу — та зовнішніми детермінантами інвестиційного середовища, які формують передумови для підвищення результативності господарської діяльності. Визначення дієвих інструментів і методів управління капіталом як детермінанти інвестиційної привабливості сприятиме активізації інвестиційних процесів, посиленню фінансової стійкості підприємств і формуванню стійкої економічної динаміки на національному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування інвестиційної привабливості українських підприємств у міжнародному економічному просторі приділяється дуже велика увага вітчизняних вчених. Розгляд наукових публікацій та джерел з питань забезпечення ефективного управління капіталом та забезпечення інвестиційної привабливості підприємств в умовах міжнародної економічної турбулентності продемонстрував зацікавленість вітчизняних вчених таких як, Погребняк А.Ю., Лопатюк В.С. [1], Плахотнікова Л.О., Булах Т.М. [2], Китайчук Т. [3], Ніколичук Ю., Лопатовська О. [4], Тимошенко Н., Вишневська А. [5].

Однак багато питань щодо ефективності управління капіталом підприємства як вагомого фактора забезпечення інвестиційної привабливості в умовах поглиблення міжнародних економічних відносин постійно потребує наукових досліджень.

Мета статті полягає у теоретичному узагальненні та обґрунтуванні ролі управління капіталом підприємства як фактора підвищення його інвестиційної привабливості в умовах міжнародної економічної турбулентності.

Виклад основних результатів дослідження. В умовах сьогодення одним із ключових пріоритетом

забезпечення сталого розвитку підприємств та зміцнення їх конкурентних позицій на міжнародному ринку є активізація інвестиційної діяльності. Саме тому, інвестиції створюють основу для ефективного відтворення капіталу, підвищення показників продуктивності праці, оптимізації витрат на виробництво продукції та забезпечення стабільних прибутків. В системі міжнародних економічних відносин інвестиційна привабливість виступає важливим індикатором оцінки ефективності використання ресурсів для нарощення його ринкової вартості. Варто зауважити, саме інвестиційна привабливість виступає як із ключових елементів в діяльності сучасних суб'єктів господарювання, оскільки її динамічність напряму залежить від потенційних можливостей підприємства, та відповідає умовам та економічним інтересам для майбутніх інвесторів [1, с.80].

Інвестиційна діяльність відіграє провідну роль у формуванні виробничого потенціалу сучасних підприємств, запобігає зношенню основних фондів, сприяє впровадженню інноваційних технологій і професійному розвитку персоналу. У процесі інвестування відбувається не лише оновлення основного капіталу, але й підвищення ефективності управління оборотними активами, що безпосередньо впливає на скорочення витрат та зростання прибутковості діяльності. Варто підкреслити, що ступінь інвестиційної привабливості підприємства є результатом збалансованої взаємодії таких економічних категорій, як капітал, витрати та прибуток. Ефективне управління структурою капіталу підприємства забезпечує оптимальне співвідношення між власними і позиковими ресурсами, знижує ризики фінансової нестійкості та підвищує інвестиційну довіру. У свою чергу, раціональна політика управління витратами дозволяє підвищити маржинальний прибуток і створює умови для розширення інвестиційних можливостей підприємства.

Інвестиційна привабливість сучасних підприємства формується під впливом комплексу економічних, управлінських, соціальних та інституційних чинників, які визначають рівень довіри потенційних інвесторів. До ключових із них належать такі:

1) фінансова стійкість, як одним із базових критеріїв оцінки фінансового стану підприємства, оскільки для інвесторів шукає підприємства, які мають високий рівень фінансової стабільності та низькі ризики неплатоспроможності, що засвідчує його здатність до виконання своїх зобов'язань, що підвищує довіру інвесторів;

2) рентабельність, як відносний показник оцінки діяльності, саме показники прибутковості є визначальними для інвесторів, оскільки вони демонструють ефективність використання власних ресурсів і перспективи отримання доходів від вкладених коштів;

3) показники ефективності використання активів підприємства, швидка оборотність активів свідчить про раціональне управління ресурсами, здатність підприємства швидко перетворювати вкладення у фінансові результати, що є позитивним сигналом для власників інвестиційних ресурсів;

4) виробничий потенціал, оцінюється

інвесторами за рівнем технічного оснащення, модернізації виробничих процесів, наявності інфраструктури та можливостей нарощення обсягів виробництва, сучасна матеріально-технічна база підприємства підвищує його конкурентоспроможність та привабливість;

5) якість менеджменту, зокрема компетентність, досвід та професіоналізм управлінської команди визначають ефективність стратегічних і тактичних рішень, інвестори надають перевагу підприємствам із сильною управлінською командою, здатною забезпечити стабільний розвиток;

6) морально-психологічний клімат, інвестор звертає увагу на стабільну соціальну атмосферу, дотримання трудових прав та високий рівень корпоративної культури, оскільки такі фактори мають позитивний вплив на продуктивність праці та знижують ризики інвестиційних втрат;

7) взаємовідносини з органами влади, передбачають прозорість та стабільність законодавчого середовища, конструктивну взаємодію з органами державного управління та формують сприятливі умови для здійснення інвестиційної діяльності та зниження адміністративних ризиків.

Інвестиційна привабливість є комплексним економічним індикатором, який характеризує спроможність підприємства генерувати високі показники фінансових результатів за умов ефективного використання наявного капіталу та оптимізації витрат. Її рівень визначається фінансовими показниками діяльності, структурою активів і пасивів, рівнем ділової активності та потенціалом підприємства.

Як бачимо, рівень інвестиційної привабливості в системі міжнародних економічних відносин є важливим показником, який допомагає потенційним закордонним інвесторам оцінити, чи варто вкладати фінансові ресурси саме в цей об'єкт. «Інвестиційна привабливість відіграє вирішальну роль при прийнятті інвестором рішення про вкладення коштів у розвиток підприємства. Підготовка підприємства до залучення інвестицій є поетапним, спланованим і чітко визначеним процесом» [2, с. 31].

В умовах турбулентного розвитку світової економіки активізація інвестиційної діяльності набуває особливої ваги, адже саме інвестиції є ключовим чинником забезпечення структурних змін в національній економіці, підвищення її міжнародної конкурентоспроможності та досягнення сталого економічного зростання. Без інвестиційних ресурсів, сьогодні, неможливо реалізувати інновації, модернізувати виробництво й забезпечити довгострокову економічну стабільність. Для України вивчення питань щодо здійснення інвестиційної діяльності та формування інвестиційної привабливості національних підприємств стало важливим науковим етапом, що відображає процес трансформації вітчизняної економіки до ринкових умов господарювання.

До початку повномасштабної війни Україна користувалася значною увагою з боку міжнародних інвестиційних фондів, компаній і організацій, зацікавлених у сприянні формуванню сприятливого інвестиційного

клімату. Серед них можна виокремити «Dragon Capital, Horizon Capital, SigmaBleyzer, Western NIS Enterprise Fund (WNISEF), Investment Capital Ukraine (ICU), U.Ventures та Avellum» [3]. Діяльність цих інституцій сприяла б надходженню інвестиційного капіталу, підвищенню професійної експертизи, реалізації інноваційних проєктів і підтримці підприємницьких ініціатив. Попри складні виклики, зумовлені сучасними геополітичними подіями, український бізнес демонструє гнучкість та витривалість, зберігаючи прагнення до поглиблення співпраці з міжнародними партнерами в реалізації спільних інвестиційних програм і проєктів.

Попри складні виклики, зумовлені сучасними геополітичними подіями, український бізнес демонструє гнучкість та витривалість, зберігаючи прагнення до поглиблення співпраці з міжнародними партнерами в реалізації спільних інвестиційних програм і проєктів. Водночас ефективність такої співпраці значною мірою визначається внутрішнім потенціалом самих підприємств, їх здатністю бути привабливими для інвесторів. Саме тому питання оцінювання та підвищення інвестиційної привабливості набуває особливого значення в сучасних умовах господарювання.

Залучення іноземних інвестицій у діяльність українських підприємств безпосередньо залежить від рівня їх інвестиційної привабливості, що виступає базовим критерієм прийняття управлінських та інвестиційних рішень. Її оцінка є початковим етапом у процесі формування інвестиційної стратегії підприємства, оскільки дозволяє визначити доцільність залучення зовнішнього капіталу та ефективність його подальшого використання. Метою інвестиційної політики підприємства у сучасних умовах є не лише максимізація обсягів залученого капіталу, але й підвищення власної інвестиційної привабливості шляхом реалізації заходів, спрямованих на оптимізацію структури активів, підвищення прибутковості, зниження ризиків та формування позитивного іміджу на міжнародній арені.

Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства як об'єкта для інвестування здійснюється інвесторами у процесі прийняття рішень щодо доцільності капіталовкладень, вибору між альтернативними проєктами або придбання корпоративних прав. Ступінь інвестиційної привабливості українських підприємств доцільно аналізувати з урахуванням трьох ключових груп показників – статистичних, інерційних та динамічних (рис. 1.) [4, с. 167].

Оцінка вище вказаних чинників щодо діяльності підприємств допомагає створити комплексне уявлення про перспективи з точки зору інвестиційної привабливості. Водночас важливо враховувати, що рівень привабливості окремих підприємств безпосередньо залежить від загального інвестиційного клімату країни. Саме тому, репутація держави на міжнародній арені є відіграє ключову роль у процесі залучення іноземного інвестиційного капіталу та формування її загальної інвестиційної привабливості. У цьому контексті одним із пріоритетних завдань для України в є формування стабільного, прозорого та прогнозованого інвестиційного середовища, здатного гарантувати інвесторам

надійність та довгострокову перспективу. «Приплив іноземних інвестицій в економіку є однією з рушійних сил її розвитку, тому для України наявність і тенденція

зростання іноземних довгострокових інвестицій в економіку є досить позитивним явищем і особливо актуальним в сучасних умовах» [5, с. 200].

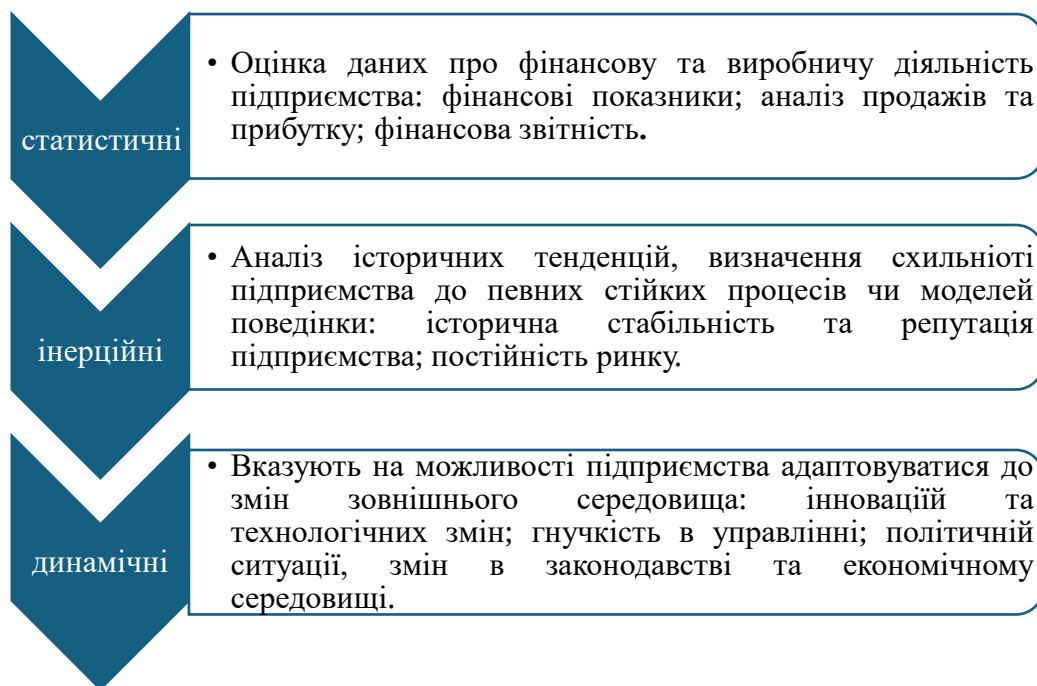

Рис. 1. Типи показників оцінювання інвестиційної привабливості підприємств

Джерело: авторська розробка

Іноземні інвестори, ухвалюючи рішення щодо здійснення капіталовкладень, орієнтуються на міжнародні рейтинги та експертні оцінки, а також враховують досвід попередніх інвестиційних компаній, що діяли на відповідному ринку. В Україні з 1999 року, за підтримки Європейської Комісії, питаннями підвищення інвестиційної привабливості підприємств опікується Європейська Бізнес Асоціація (ЕБА) [6]. На сьогодні організація об'єднує понад дев'ятсот компаній, що дозволяє вважати її однією з найбільших бізнес-спільнот, які активно діють на ринку товарів і послуг.

Одним із ключових напрямів діяльності Асоціації є систематичний моніторинг інвестиційного клімату в Україні, зокрема шляхом формування Індексу інвестиційної привабливості, який відображає оцінку міжнародного бізнесу щодо поточних економічних тенденцій та перспектив розвитку країни. Оцінка значень цього індексу в умовах змін зовнішнього середовища дозволяє простежити динаміку довіри іноземних інвесторів до українського ринку. На рис. 2 подано значення Індексу інвестиційної привабливості України за період 2019–2024 рр.

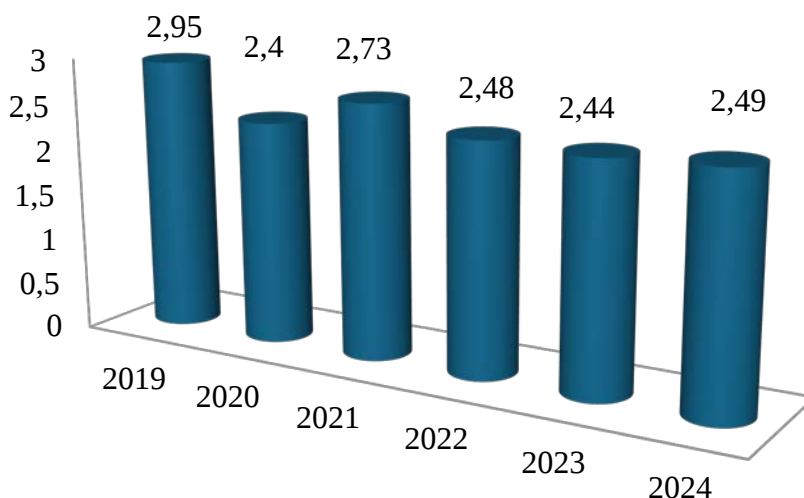

Рис. 2. Індекс інвестиційної привабливості України в рейтингу ЕБА за період 2019-2024 рр.

Джерело: складено за: [7].

Як видно з даних, динаміка Індексу інвестиційної привабливості України впродовж 2019–2024 рр. характеризується нестабільністю, що зумовлено впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Поступове зростання показника у довоєнний період свідчило про підвищення рівня довіри з боку міжнародних інвесторів та позитивне сприйняття реформ, спрямованих на поліпшення ділового середовища. Водночас різке зниження індексу після 2022 року відображає наслідки повномасштабної військової агресії, макроекономічної нестабільності та підвищення ризиків ведення бізнесу. Разом із тим упродовж 2023–2024 рр. спостерігаються ознаки поступового відновлення, що свідчить про збереження інтересу іноземних партнерів до українського ринку та перспективи подальшої стабілізації інвестиційного клімату. В умовах повномасштабної війни в державі все ж таки залишаються працювати іноземні компанії та інвестувати в українську економіку. «У порівнянні з 2023 роком, за 2024 рік кількість компаній, що вже присутні на Українському ринку, зросла з 57 до 70 відсотків відповідно Проте слід відмітити, що показник керівників компаній, які вважають інвестиційний клімат України сприятливим, за цей рік знизився з 84 до 79 відсотків» [8].

Міжнародні спостерігачі відзначають, що рівень скепсису серед потенційних зарубіжних інвесторів щодо інвестування в українську економіку у 2024 році знизився майже вдвічі порівняно з попереднім роком. Це пояснюється тим, що іноземні інвестори отримують певні вигоди завдяки зростанню внутрішнього попиту на товари та послуги, що відбувається на тлі посилення фінансової підтримки України з боку міжнародних

партнерів.

Однак у сучасних умовах, зокрема через тривалі військові дії, систематичні атаки на енергетичну інфраструктуру та збереження корупційних ризиків, все ще існує низка проблем, які негативно впливають на різні сфери суспільного життя. Найбільш відчутними ці наслідки є для показників розвитку національної економіки та можливостей формування й нарощення її інвестиційної привабливості. Очевидно, що за таких обставин забезпечення сталого економічного зростання має стати пріоритетним і стратегічно важливим завданням державної політики.

Висновки. Управління капіталом підприємства є ключовим чинником формування його інвестиційної привабливості, оскільки забезпечує ефективне використання фінансових ресурсів, оптимізацію структури активів і підвищення фінансової стійкості.

Інвестиційна привабливість визначається комплексом факторів: фінансовою стабільністю, прибутковістю, ефективністю активів, виробничим потенціалом, якістю менеджменту та взаємодією із зовнішнім середовищем.

Ефективне управління капіталом сприяє активізації інвестиційних процесів, модернізації виробництва, підвищенню конкурентоспроможності та залученню іноземних інвестицій.

Для забезпечення стійкого розвитку підприємств в умовах міжнародної економічної турбулентності необхідно застосовувати механізми оптимізації капіталу, підвищення прибутковості, зниження ризиків та формування позитивного іміджу на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Погребняк А.Ю., Лопатюк В.С. (2023) Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. Економічний вісник НТУУ «КПІ», № 26. С. 79-83. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.26.2023.287411>
2. Плахотнікова Л.О., Булах Т.М. (2021). Особливості забезпечення інвестиційної привабливості підприємства. Статистика України, Vol. 92. No. 1. Рр. 26-33. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.1\(92\)2021.01.03](https://doi.org/10.31767/su.1(92)2021.01.03)
3. Китайчук Т. (2023). Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. Економіка та суспільство, № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>
4. Нікольчук Ю., Лопатовська О. (2022). Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. Innovation and Sustainability, № 1. С. 164–175. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175>
5. Тимошенко Н., Вишневецька А. (2022). Аналіз інвестиційної привабливості економіки України. III Міжнар. наук.-практ. конференція "Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи", (Київ. 08 грудня 2022 р.), С. 200-201. URL: <https://surl.li/xwjgvr>
6. Європейська Бізнес Асоціація (ЄБА). URL: <https://latifundist.com/kompanii/837-evropejskaya-biznes-assotsiatsiya>
7. Інвестиційний індекс. (2022). European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika>
8. Аронович Ф. (2024). Інвестиційний клімат України 2024: аналіз, перспективи, прогнози. Inventure. URL: <https://surl.li/gvtrev>

References:

1. Pohrebniak, A.Iu., & Lopatiuk, V.S. (2023) Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva [Assessment of the investment attractiveness of an enterprise]. Economic Bulletin of NTUU «KPI», No. 26. Pp. 79-83. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.26.2023.287411> [in Ukrainian].
2. Plakhotnikova, L.O., & Bulakh, T.M. (2021). Osoblyvosti zabezpechennia investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva [Features of ensuring the investment attractiveness of an enterprise]. Statistics of Ukraine, Vol. 92. No. 1.

Pp. 26-33. DOI [https://doi.org/10.31767/su.1\(92\)2021.01.03](https://doi.org/10.31767/su.1(92)2021.01.03) [in Ukrainian].

3. Kytaichuk, T. (2023). Investytsiina pryvablyvist: teoretychnyi analiz ta vplyvovi factory [Investment attractiveness: theoretical analysis and influencing factors]. *Economy and Society*, No. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65> [in Ukrainian].

4. Nikolchuk, Yu., & Lopatovska, O. (2022). Investytsiina pryvablyvist ukrainy: osnovni tendentsii, problemy ta kliuchovi vektory vyrishennia [Investment attractiveness of Ukraine: main trends, problems and key vectors of solutions]. *Innovation and Sustainability*, No. 1. Pp. 164–175. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175> [in Ukrainian].

5. Tymoshenko, N., & Vyshnevskaya, A. (2022). Analiz investytsiinoi pryvablyvosti ekonomiky Ukrainy [Analysis of the investment attractiveness of the Ukrainian economy]. III International Scientific and Practical Conference «Business, Innovation, Management: Problems and Prospects», (Kyiv, December 8, 2022), Pp. 200-201. Retrieved from: <https://surl.li/xwjgvr> [in Ukrainian].

6. Yevropeiska Biznes Asotsiatsiia (IeBA) [European Business Association (EBA)]. Retrieved from: <https://latifundist.com/kompanii/837-evropejskaya-biznes-assotsiatsiya>

7. Investytsiinyi indeks [Investment Index]. (2022). European Business Association. Retrieved from: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika>

8. Aronovych F. (2024). Investytsiinyi klimat Ukrainy 2024: analiz, perspektyvy, prohnozy [Investment climate of Ukraine 2024: analysis, prospects, forecasts]. *Inventure*. Retrieved from: <https://surl.li/gvtrev>

Дата надходження статті: 02.10.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 22.10.2025 р.